

**FYRARNA
– BIBLIOTEKSUTVECKLING
I VÄSTRA GÖTALAND**

innehåll

- 1 **INLEDNING:**
FYRARNÄ – OM ARBETET MED DET HÄR NUMRET
- 3 **OLIKA PROJEKT – GEMENSAMMA ERFARENHETER**
- 13 **NY ROLL OCH PROFIL PÅ SOLLEBRUNNS FILIAL**
- 16 **KULTURHUS I PARTILLE**
- 17 **SINNEN OCH MINNEN**
- 18 **”DET ÄR BARA HÄR JAG PRATAR SVENSKA”**
- 21 **SNITSLAD BANA**
- 22 **BARNNS VÄNTAN**
- 23 **BRO-SAMARBETE I SKARABORG. FRÅN VISION TILL VERKLIGHET**
- 27 **JULLEN**
- 28 **STUDIEMÄKLAREN**
- 29 **ÖPPEN FOLKHÖGSKOLA**
- 30 **... OCH SEN DÅ? – SAMTAL OM BIBLIOTEKSUTVECKLING**

Inledning

När jag var liten bodde jag alltid någon sommarvecka hos bästisen på Öland. Deras sommarhus var en fyrvaktarbostad, fylld av ljud, dofter, minnen. Fyren stod bred och trygg på udden i Kalmarsund. Det var rogivande och samtidigt spännande att ligga med öppet fönster mot sommarnatten och tänka på hur fyren sände sitt ljus över vattnet. Som vägledning åt de många fartygen som passerade, både de som var på väg hem och de som var på väg ut i världen. När det var riktigt dåligt väder, när vi stängde fönstren och kurade inomhus, då hördes det dova ljudet av mistluren.

Det är något särskilt med fyror. Kanske för att de på samma gång symboliserar trygghet, äventyr och människors kommunikation med varandra?

Nuförtiden har fyren mist mycket av sin betydelse för sjöfarten. Jag vet det. Nuförtiden är det GPS-navigering som gäller. Men ändå; fyrens symbolvärde består, som en arketyp.

Senaste året har jag varit anställd av Regionbibliotek Västra Götaland för att följa tio utvecklingsprojekt vid bibliotek i Västra Götaland. Projekten är mycket olika men går under det gemensamma namnet FYRARNA. Alla tio FYR-projekten har fått stöd från Regionens Kulturnämnd för att, med hjälp av det extra tillskottet pengar, kunna utveckla ny verksamhet. Meningen är att inspiration och kunskaper från projekten ska spridas vidare. Till andra bibliotek. Och även tillbaka till Regionens Kulturnämnd och till Regionbiblioteket, där man funderar över sina framtida strategier på biblioteksområdet.

Projektet har haft egna projektledare, så jag har alls inte drivit dem.

Men jag har följt dem på nära håll, ofta tillsammans med Regionbibliotekets konsulenter. Jag har glatt mig åt framgångar och oroat mig för svårigheter. Mitt uppdrag har inte i första hand varit att granska resultaten av projekten. Alla projekten ska lämna egna slutrapporter till Kulturnämnden. Några projekt har heller inte avslutats ännu. Det jag koncentrerat mig på är att följa arbetet i projekten, processerna under gång. Vad kan vi lära oss av dem? Vad kan vi lära oss av det som har gått bra och vad kan vi lära oss av det som gått mindre bra? Det är just lärandet som är det viktiga – inte att sätta betyg. Ett projekt är oftast en komplex verksamhet. Varje projekt är unikt, med sina speciella förutsättningar. Samtidigt finns det gemensamma erfarenheter, det går att urskilja mönster.

Jag har haft tillgång till ansökningar, minnesanteckningar, protokoll e t c från projekten. Jag har också genomfört en enkät till projektledare, chefer och samarbetspartners. Ett stort tack till Sven-Ove Lind på regionens tandvårdsenhet som hjälpte mig med det. Den största gruppen i enkäten var samarbetspartners utanför biblioteken, både mycket involverade och sådana som varit mer löst knutna till projekten. Tack alla ni som svarat! Svarsfrekvensen var hög, 80 procent. Jag har också intervjuat projektledare, chefer, politiker och några brukare.

Ett stort tack till Angela Zetterlund på högskolan i Borås som gett synpunkter och goda råd under arbetets gång.

Regionens Kulturnämnd har sedan länge haft principen att lokala utvecklingsprojekt vid kommunbiblioteken är kommunernas sak. Att nämnden den här gången har gett pengar till utvecklingsprojekt som FYRARNA är därför någonting nytt. Regionbiblioteket har ivrigt tryckt på hos Kulturnämnden för på Regionbiblioteket tycker man att bibliotekslandskapet i Västra Götaland behöver några fyrar. Fyrar som sticker upp ur landskapet och lyser. Som ger andra lust att ge sig ut på nya resor. Let´s go!

ANNE-MARIE EVERS

Olika projekt

– gemensamma erfarenheter

Läs om FYR-projektens tillkomst och framgångsfaktorer. Om det som varit lätt och det som varit svårt. Om erfarenheter av tid, pengar, samverkan, brukare ...

Regionbiblioteket spelade en aktiv roll vid tillkomsten av projekten. Inom utvecklingsområden som man valde ut som strategiska, lanserade man både egna idéer och stimulerade sådana man kände till ute i kommunerna. Vid kulturnämndens sammanträde i juni 2004 hade det kommit in 18 projektansökningar från kommunerna. Politikerna lär ha blivit förskräckta, eftersom man inte tänkt dela ut så mycket pengar. Många projekt fick också avslag:

” De projekt som föreslås få avslag har liten eller ingen kommunal finansiering, innehåller liten grad innovation och eller/berättar om knappa kommunala resurser vad gäller såväl personal som verksamhetsmedel. Projekt som säkert kan betyda marginell utveckling lokalt men som inte ger särskilt mycket utifrån idén om innovativa lärandeprocesser utifrån ett regionalt perspektiv (Eira Högforsen som beredde ärendena vid kulturkansliet).

FYRARNA OCH PENGARNA

Sammanlagt har de tio FYR-projekten fått 1 235 000 kr från Kulturnämnden d v s inte särskilt mycket pengar per FYR.

Alla projekten, utom Partille-projektet (som beviljats pengar redan 2003), fick mycket mindre pengar än man sökt. Sju projekt fick mindre än hälften av sökt belopp och ett projekt bara 23 procent. Detta hanterade projekten på olika sätt – och man kan förvånas över att det inte medförde större problem än det faktiskt gjorde. En del kommuner ökade sina egna insatser i projekten exempelvis genom

att projektledarskapet fick rymmas i den egna budgeten. I några projekt ändrades innehållet efter att Kulturnämnden särskilt angett vilka delar av projektet som beviljades bidrag. I ytterligare några projekt valde projektledningen att tona ner vissa mål och fokusera på andra utan att projektets huvudinriktning ändrades. I två projekt lyckades projektledarna få mer pengar, framför allt till medier, när de fortsatte att söka från Kulturrådet och från olika stiftelser. Uppenbarligen var det så att "pengar ger pengar" och bidragsgivare gärna förstärker varandra.

STRATEGISKA OMRÅDEN

Projekten som fick bidrag valdes ut inom fyra områden, som visar vilka områden som Kulturnämnden bedömt som strategiskt intressanta utvecklingsområden för biblioteken:

- *Biblioteket som mötesplats – två projekt*
 - *Integration och mångfald – tre projekt*
 - *ABM – ett projekt*
 - *Infrastruktur för lärande – fyra projekt*
-

FYRARNAS OLIKA KARAKTÄR

Fyrprojekten är mer eller mindre nyskapande i sina kommuner. Lite generaliserande kan man säga att i två av kommunerna skapar projekten egentligen inget nytt. Istället medverkar projekten till att kvalitén höjs, reflektion och erfarenhets-spridning ökar i något som redan pågår, som är en ordinarie verksamhet i den kommunen – jag kallar de projekten **kvalitetshöjarna**. I fyra av projekten kan projektet ses som en mindre del av ett större utvecklingsarbete som pågår och som man samspelar med – **samspelarna**. I fyra andra projekt skapas helt ny verksamhet – **nyskaparna**. Bland nyskaparna är risken naturligtvis störst för att projektet inte ska få någon fortsättning efter projekttiden. Samtidigt är det bland nyskaparna som det finns störst inslag av nya idéer och experiment.

Hos samspelarna stärks projekten av att de ingår i ett pågående utvecklingsarbete. Samtidigt finns exempel på att det kan bli avgränsningsproblem, flera fokus och olika förväntningar inom ett samspelsprojekt.

Bland nyskaparna finns ett par exempel på projekt som utvecklas till att bli samspelare i högre grad än de varit från början.

KVALITETSHÖJARE

Norrby

Jullen

SAMPELARE

BRO

Sinnen o minnen

Snitslad bana

Kulturhus i Partille

NYSKAPARE

Barns väntan

Studiemäklare

Hästkraft

Öppen folkhögskola

HUR HAR DET GÅTT?

Det finns faktorer som underlättat för projekten och det finns faktorer som försvårar för dem. Om man skulle samla de huvudsakliga framgångsfaktorerna från alla tio projekten till ett "idealprojekt" skulle det se ut ungefär så här (utan inbördes gradering):

- Projektledaren har rekryterats inifrån organisationen och känner den väl
- Målen är tydliga för alla
- Målen är realistiska utifrån resurserna tid och pengar
- Målgruppen är klart definierad och inte för stor
- Samverkanspartners har någorlunda samma ambitionsnivå (eller så har man klargjort från början hur mycket man kan engagera sig)
- Projekttiden har tagits till så att det finns marginal för det oförutsedda
- Projektledaren är överens med sin chef om hur mycket tid som ska avsättas till projektet och hur det ska gå till
- Projektledaren kan delegera arbetsuppgifter till andra
- En intresserad chef stöttar "lagom".
- Inga andra omvälvande interna förändringar pågår samtidigt (till exempel chefsbyte, stora personalförändringar eller nedläggningshot)

Detta idealprojektet finns naturligtvis inte i verkligheten och det skulle vara orealistiskt att ha så höga förväntningar på FVR-projekten.

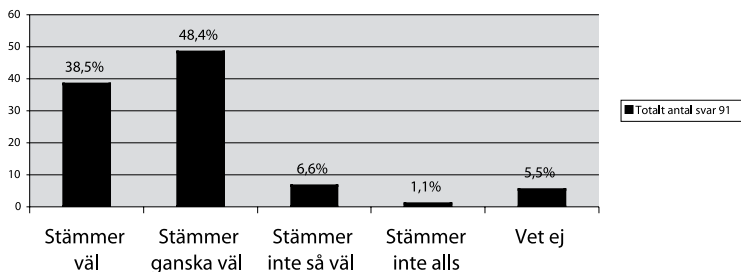
Man kan fråga sig vad som egentligen kännetecknar ett framgångsrikt projekt? Huruvida mål uppnås är förstås viktigt men det är också viktigt vilken ny kunskap projektet ger – kanske t o m utan att nå sina mål.

Sammanfattningsvis har det mesta hittills gått bra i FVR-projekten. (fyra projekt pågår fortfarande i skrivande stund). Målen har sällan formulerats så att de är mätbara, men resultaten hittills har över lag varit goda, även om det också funnits svårigheter.

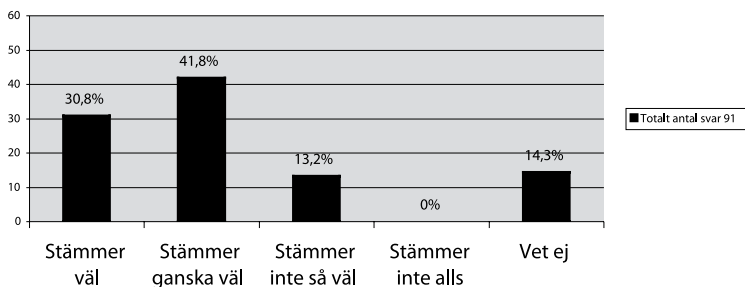
Många nya samarbeten har etablerats och gamla har utvecklats. Projektledarna har varit drivande och ambitiösa, ofta med starkt personligt engagemang. Inget av projekten har havererat.

Svaren på den enkät som gick ut till projektledare, projektägare och en lång rad olika samverkanspartners speglar gott samarbete, optimism och en ganska hög grad av nytänkande i projekten:

"Projektet har nått/jag tror det kommer att nå/
de mål som jag tycker är viktiga"

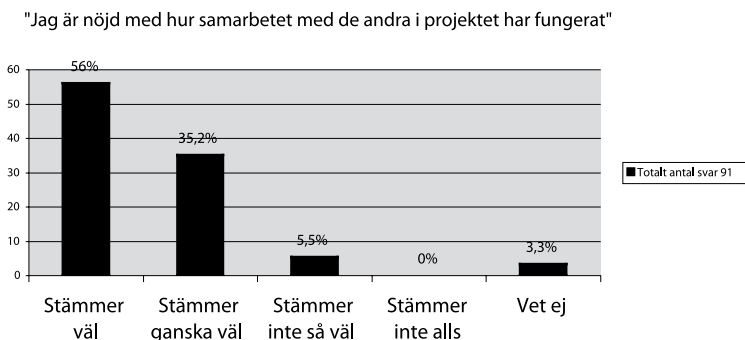

"Jag har idag många nya tankar och idéer om hur vår verksamhet kan vidareutvecklas"

FYRARNAS OCH SAMARBETET

Ibland skiljer man på begreppen "samverkan" och "samarbete". I intervjuer och enkäter till FYR-projekten har jag använt orden synonymt, men oavsett vad man kallar det kan man konstatera att det fungerat mycket bra i projekten. I enkäten svarar 91 procent att det tycker att påståendet "Jag är nöjd med hur samarbetet med de andra i projektet har fungerat" stämmer väl eller ganska väl.

Alla projekt innehåller en hög grad av samarbete. Många olika aktörer är involverade; det kan handla om studieförbund, folkhögskolor, Migrationsverk, andra bibliotek, lärcenter, BVC e t c.

Samverkan underlättas av att bibliotek i liten grad styrs av lagar och regelverk. Bibliotek är dessutom vana vid att arbeta med en rad olika målgrupper, vilket kräver flexibilitet. Där det funnits problem i samarbetet i projekten har det främst handlat om att ambitionsnivån och engagemanget hos ingående parter varierat. Det har då upplevts som ett problem, framför allt av projektledaren, om några samarbetspartners engagerat sig för lite.

FYRARNAS OCH TIDEN

Tid är ett kapitel för sig i FYR-projekten. Tid kan ses ur olika perspektiv. Det kan handla om:

- Projekttiden
- Ingående samverkanspartners tid
- Projektledarens tid

Fyrarnas projektider varierar från några månader till ett par år. Hittills har man i fem av projekten upplevt projektiden som för kort; tre av dem har redan fått några

månaders förlängning och ytterligare ett projekt överväger att begära förlängning. Orsakerna varierar men det är lätt gjort när man skriver en projektansökan att man planerar som om projektet "går på räls" i alla sina delar utan att kalkylera med reservtid.

Den egna bristen på tid är ett vanligt problem, som både samverkanspartners och projektledare tar upp.

*"Brist på egna tidsinsatser, allas brist på tid över huvud taget".
(samverkanspartner)*

"Jag hade behövt mer tid att ägna mig åt projektet. Svårt att hinna med på en tjänst som redan var till bredden fylld med andra arbetsuppgifter". (projektledare)

Ett ekonomiskt stöd utifrån till ett projekt upplevs som en sporre av de flesta, men flera projektledare har också upplevt en press och känt sig stressade. Det gäller särskilt de projektledare som inte fått någon särskild tid avsatt till projektet. Chef och medarbetare har inte alltid diskuterat igenom hur mycket tid som ska kunna avsättas innan projektet startar.

Tid är, liksom pengar, en resursfråga. Men tid är betydligt svårare än pengar att få grepp om, att precisera och kontrollera. Man kan ändå säga att tillgången på tid handlar om vilka prioriteringar som gjorts både inom projektet och inom övrig verksamhet. Det handlar om medvetna eller om omedvetna prioriteringar – och gäller förstås vare sig man är projektägare eller samverkanspartner.

FYRARN A OCH BRUKARN A

I enkäten formulerades påståendet "jag tror att projektet har varit/kommer att vara till stor nytta för brukarna (de som projektet är till för)". 89 procent av dem som svarat tycker att detta påstående "stämmer väl" eller "stämmer ganska väl" med deras uppfattning. Däremot; när samma personer fått ta ställning till påståendet "Jag uppfattar att brukarna (de som projektet är till för) har fått komma till tals tillräckligt" tycker bara 61 procent att det stämmer väl eller ganska väl. 24 procent svarar "vet ej".

Det verkar som det finns en osäkerhet hos många vilket inflytande brukarna egentligen haft och en del tycker att det borde varit större. Flera kommentarer speglar också detta.

/man borde/ ”förankra ännu mer hos brukare och samarbetspartners. Brukarråd? (är inte helt enkelt)”

”Det har varit svårt att involvera ungdomarna under den här korta projekttiden. Det kan bli abstrakt när det inte finns något omedelbart att ta på, något konkret”.

”Om det handlar om våra besökare på biblioteken har, vad jag vet, inte gjorts någon analys. Men projektet kanske i första hand är till för att stärka professionen”.

I de projekt där brukarinflytandet har varit ett uttalat mål eller där man ändå involverat dem har det gett mycket positivt tillbaka, en ökad kunskap om brukarna.

I Svenljunga trodde man att de gamla på boendena ville prata minnen kring utställningar om jordbruket, eftersom många arbetat i jordbruket. När man frågade dem visade det sig att de hellre pratade semesterminnen.

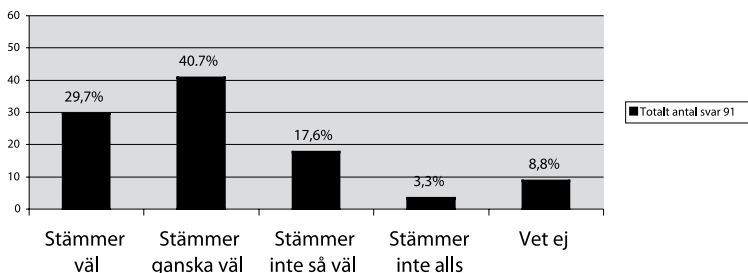
I biblioteksdelen av Partille-projektet trodde man att ungdomarna skulle vilja se stora, häftiga förändringar i biblioteket men det visade sig att de var ganska nöjda med hur det var. ”Ett bibliotek ska vara ett bibliotek”.

I Kungälv trodde man att det var viktigt att bibliotekets låneregler etc översattes till invandrarspråk, men i referensgruppen tyckte man det var bättre med lätt svenska.

FYRARNA OCH LÄRANDET

Ett viktigt mål med Fyrarna var att de skulle innehålla lärandeprocesser. Många har också lärt sig mycket.

”Jag har lärt mig mycket genom att medverka i det här projektet”

Bland projektägande bibliotekschefer tycker 75 procent att påståendet att "jag har lärt mig mycket" stämmer väl eller ganska väl. Allra mest har projektledarna lärt sig. 88 procent av dem tycker att påståendet "jag har lärt mig mycket" stämmer väl eller ganska väl. Eftersom de flesta projektledare redan fanns inom organisationerna och alla utom två (sannolikt) kommer finnas kvar efter projekten är det en kompetenshöjning som organisationerna behåller.

FYRARNAS BETYDELSE

Nio av tio FYR-projekt anknyter helt klart till projektägande biblioteks strategiska mål och/eller till andra strategiska mål i kommunen. Det kan handla om t ex integration, höjd utbildningsnivå, samverkan över kommungränser etc.

De långsiktiga effekterna av projekten är förstås svårt att uttala sig om redan nu, men mycket talar för att **nya former av samverkan** kommer att bli de viktigaste bestående resultaten av den här satsningen.

I intervjuerna med chefer har många pekat på den viktiga **politiska betydelsen** av projekten. Politikerna i kommunerna blir positivt inställda till en verksamhet som genererar externa projektmedel. I rätt läge kan projektmedel sätta igång stora förändringar.

” *Om man får externa pengar så får projektet en helt annan status och ett helt annat intresse från politikernas sida”.*
”Hos oss har de regionala pengarna haft precis den betydelse som de kan ha när det fungerar som bäst: Lite pengar i rätt läge som stimulerar en process i kommunen och gör att det blomstrar och händer något”.

Många pekar också på den **psykologiska betydelsen**, särskilt för personalen, av att ett arbete får ekonomiskt stöd utifrån. Det ger uppmärksamhet och blir ett kvitto på att man gör bra saker.

” *Pengarna var viktiga i det här projektet för det var en uppgiven stämning bland personalen och det är det inte längre .*

Fyren vid inloppet till Lidköping.

Foto Anne-Marie Evers

OM INTE ...

Hade projekten blivit av utan regionala medel? Jag bedömer att hälften av projekten inte blivit av alls utan projektmedel. Bland övriga projekt finns möjligheten att verksamheten blivit av, men i så fall i mindre skala. Inget i gruppen ”nyskapare” hade blivit av.

Vilken betydelse har externa projektmedel för bibliotekens utvecklingsarbete över huvud taget? Den frågan får olika svar ute i kommunerna.

Det vanligaste svaret är att extern medfinansiering har betydelse, men att man inte är helt beroende av den. Ett par bibliotek säger sig dock vara helt beroende av externa medel för sitt utvecklingsarbete. I tre kommuner finns det lite lösa pengar i förvaltningen eller gamla överskott som man kan få använda. I ett par kommuner där det inte finns sådana pengar, säger man att det kan vara lättare att omfördela pengar till långsiktiga förändringar än till att pröva nya idéer i en försöksverksamhet.

ERFARENHETSSPRIDNING

Det är naturligt att man ute i kommunerna i första hand ser till den lokala, och inte till den regionala, betydelsen av FYR-projekten även om lusten att visa vad man åstadkommit finns där.

För att åstadkomma en erfarenhetsspridning utanför kommunerna har Regionbiblioteket en viktig uppgift att fylla, och också redskapen (utbildning, konferenser, nätverksträffar, konsulentarbete, information e t c). Det är ett långsiktigt arbete som redan pågår för att FYRARNA ska få genomslag som goda exempel för andra och bli just de ”innovativa lärandeprocesser utifrån ett regionalt perspektiv” som avsikten varit. I FYRARNA finns, om man så vill, en modell för regionalt utvecklingsarbete; Kulturnämnden ger ekonomiskt stöd till strategiskt intressanta projekt. Regionbiblioteket följer projekten och kan ge stöd på nära håll med sin kompetens. Regionbiblioteket ser också till att resultat och lärdomar förmedlas till andra.

Läs mer om strategier för biblioteksutveckling i regionen och ”livet efter Fyrarna” i intervjun med kulturnämndens ordförande Lars Nordström och Regionbibliotekets chef Lena Skoglund på sidan 30.

ANNE-MARIE EVERS

Ny roll och profil På Sollebrunns filial

Många filialer ser ut som miniatyrer av huvudbiblioteket.

Ambitionen är att ha åtminstone något för alla. Men kan verkligen en så utslätad profil skapa dynamik och dialog med den omgivande bygden? I Alingsås kommun har Sollebrunns filial fått en helt ny roll gentemot lokala företagare och gjort många andra intressanta erfarenheter när man profilerat sig på hästar och mopeder.

Sollebrunns bibliotek ligger i ljusa, trevliga lokaler i skolan. I bygden runt omkring bor ca 2 800 personer och många av dem är intresserade av hästar och mopeder (i synnerhet gamla mopeder). Sollebrunns bibliotek har under ett år drivit projekt "Hästkraft", som fått 70 000 kronor från Västra Götalandsregionens kulturnämnd. Syftet har varit att skapa en mötesplats på biblioteket med medier och föreläsningar, för att ge kunskap och göra biblioteket intressantare för häst- och mopedintresserade. Målgruppen har varit både barn och vuxna. I botten finns en politisk vilja i Alingsås att försöka utveckla filialerna.

Nu har utlåningen i Sollebrunn ökat. Med nio procent. I alla fall om man jämför första halvåret 2005 med 2004, som var ett riktigt bottenår för filialen.

BYGGT UPP EN HÄSTAVDELNING

Hästdelen har varit den större delen av projektet. Biblioteket har nu en välförsedd hästavdelning med böcker, videofilmer, tidskrifter, dvd e t c. Hittills fem föreläsningar har handlat om olika aspekter av hästhållning. En hästboks författare har varit på besök. Studieförbundet Vuxenskolan har haft en studiecirkel i hästkunskap. En grupp tjejer på skolan, 12 – 14 år, har träffats, diskuterat hästböcker och skrivit recensioner, som lagts ut på projektets egen hemsida.

Det finns ett brukarråd bestående av personer som arbetar inom hästnäringen. De har bidragit med sakkunskap och låntagarperspektiv, gett tips på föreläsare

och förslag till inköp

– De har varit väldigt viktiga, berättar Heidi Carlsson-Asplund, projektledare för hästdelen.

NÄTVERK BLAND FÖRETAGARE

Carina Larsson driver en ridskola i Sollebrunn. Hon är engagerad medlem av brukarrådet och säger ”vi” och ”oss” om biblioteket.

– Nu när jag vet hur mycket bra böcker och filmer som finns hos oss på biblioteket så hänvisar jag mina elever hit. Det gjorde jag förut också men då kom de ofta tillbaka och sa att det inte fanns något.

Carina brinner för att kunskapen om hästhållning ska öka. Hon menar att många hästar far illa idag på grund av okunskap.

I bygden finns många företag i hästbranschen, allt från hästuppfödare till den som gör papper av hästspilling. Genom projektet har biblioteket fått en helt ny roll gentemot dem. På projektets invigning ställde tio olika företag ut på en minimässa intill biblioteket.

Brukarrådet har också skapat nätverk bland företagare som annars inte träffat varandra. Helena Hammarström, som är nyinflyttad islandshästdomare, har fått många värdefulla kontakter:

– Nu vet jag mer om de lokala företagen och vart man kan vända sig. Det finns de som kan olika saker, har specialområden. Det kan vara svårt att få reda på om man bara slår i telefonkatalogen.

*Skapar profil på biblioteket
i Sollebrunn ...*

*Foto Pierre Skönnegård
Bildbehandling Finn Hensner*

MOPEDERNA MER PROBLEMATISKT

Det visade sig svårare att koppla mopedintresset i bygden till biblioteket. Mopeddelen i projektet har också haft mindre pengar (20 000 kronor mot hästar-
nas 50 000 kr). Jan Andrée tog över projektledarskapet under våren 2005 och tycker
att det funnits problem;

– Det stora problemet har varit att det är så svårt att få tag på litteratur.
De böcker som finns är antingen gamla eller så är det nostalgiböcker. Det saknas
böcker om hur det är att ha moped idag, hur man mekar och sköter om den.

– Mopeder intresserar ungdomar under en kort tid. Det är mest äldre män som
är intresserade, men där finns inget organiserat engagemang och intresset för
biblioteket har varit klen, säger Jan.

Man har i alla fall haft flera moped-arrangemang. Till exempel: mopedutställ-
ningar, ett kåseri, en kurs för förarbevis till EU-moppe och en nostalgikväll med en
lokal samlare som brinner för gamla mopeder och bensinmackar.

EFTER PROJEKTET

Projektet avslutades sista juni 2005.

– Ett år är egentligen för kort tid, tycker Heidi Carlsson-Asplund

– Det tar tid för människor att upptäcka att det finns något nytt att hämta på
biblioteket.

Jan Andrée tror inte att mopedprofilen kommer finnas kvar. Men på hästsidan
berättar Heidi att brukarrådet kommer att finnas kvar, ett par nya föreläsningar
och en ny studiecirkel planeras. Hemsidan kommer att fortsätta uppdateras och
man har förstärkt medieanslaget för att kunna fortsätta köpa mer hästböcker än
tidigare.

Heidi drömmer redan om ett helt annat sorts projekt; en ridled i den vackra
bygden där gårdarna kan hyra ut "bed and box" ...

ANNE-MARIE EVERS

KONTAKTPERSONER:

Heidi Carlsson-Asplund tel: 0322 – 61 66 12, e-post: heidi.carlsson-asplund@alingsas.se.

Jan Andrée tel: 0322 – 61 66 10, e-post: jan.andree@alingsas.se.

Mötesplatsen

Partille

PERIOD

12 mars 2004–31 mars 2005

PROJEKT

Kulturhus i Partille

HUVUDSAKLIGA MÅL

Utveckla ett framtida Kulturhus i Partille. Satsa på barn och ungdom.

MÅLGRUPP

Ungdomar i Partille

PROJEKTINNEHÅLL

Projektet delades upp i sex delprojekt. Mycket av arbetet handlade om att planera för hur kommunala verksamheter som fritidsgård, kulturskola, skola,

bibliotek och allmänskultur ska kunna samverka och finna nya roller i ett Kulturhus. En stor enkätundersökning gjordes bland skolungdom 13 – 19 år.

KONTAKTPERSON

Koordinator Annica Edström.
Tel: 031-792 12 73,
e-post: annica.edström@partille.se

BIDRAG FRÅN REGIONEN

200.000 kr

NÅGRA VIKTIGA ERFARENHETER

Kulturen har vind i seglen i Partille. I augusti 2005, invigdes Ungdomens Hus som en del av det Kulturhus som man räknar med ska stå färdigt 2006. Projektet kom att omfatta stora delar av kultur- och fritidsförvaltningens utvecklingsarbete och omstrukturering. Många involverades i dialogen, samtidigt som projektet komplicerades en del av den stora omorganisationen som beslutades efter

projektstarten. Ungdomarnas inflytande i de olika delprojekten har varierat, men kommer att vara viktigt i det fortsatta arbetet. I biblioteksdelen formulerade ungdomar själva förslag till utveckling av bibliotekets ungdomsverksamhet, och de tankar och synpunkter som fördes fram i enkätundersökningen har legat till grund för verksamheten i Ungdomens hus.

(Arkiv, Bibliotek, Museer) - ABM

Svenljunga

PERIOD

6 sept. 2004–31 dec. 2005

PROJEKT

Sinnen och minnen

HUVUDSAKLIGA MÅL

Kultur som stimulans och friskhetsfaktor i äldreomsorgen. Utveckla samverkan både lokalt och regionalt.

MÅLGRUPP

Äldre på särskilda boenden i kommunen.

PROJEKTINNEHÅLL

En konferens om behovet av kulturstimulans inledde projektet. Ett brett lokalt samarbete fanns redan i Kulturgruppen där bibliotek, äldreomsorg, studieförbund, Svenska kyrkan och olika frivilligkrafter

samverkar. Tillsammans har man tillverkat två utställningsskåp, ett om SEMESTER och ett om PSALMER, som ska cirkulera på äldreboendena och stimulera till samtal. Böcker, filmer, musik e t c följer med skåpen.

KONTAKTPERSON

Biblioteksansvarig Gunilla Rundqvist.

Tel: 0325-18 165. e-post: gunilla.rundqvist@svenljunga.se.

Anhörigstödjare Birgitta Boo.

Tel: 0325-18 417. e-post: birgitta.boos@svenljunga.se.

BIDRAG FRÅN REGIONEN

150.000 kr

NÅGRA VIKTIGA ERFARENHETER

Den lokala samverkan i Svenljunga är stark och bred och har utvecklats ytterligare. Samarbetet med regionala museer har varit svårare att etablera, men det vill man nu pröva och har förlängt projektiden. Det var betydelsefullt att projektledarna intervjuade de gamla när ämnen för skåpen skulle bestämmas. Man har fått bekräftat hur viktigt det

är med informationen till personalen på äldreboendena, och deras engagemang, för att skåpen ska fylla sin tänkta funktion. Samarbete med gymnasietts vård- och omsorgsprogram håller på att etableras.

”Det är bara här jag pratar svenska”

Det doftar ofta nybakt och kaffe på Öppna Förskolan i Norrby kommun del i Borås. Här finns bullar och böcker, gemenskap och stöd för barn och vuxna. I Norrby bor människor från 40 olika nationer och den Öppna Förskolan har en viktig roll som språkstimulerande mötesplats. Här finns ett litet bibliotek och något så unikt som en heltidsanställd bibliotekarie.

Tre personer arbetar på Öppna Förskolan; En förskollärare, en socionom och så bibliotekarien Anna-Karin Albertsson. De tre är ett sammansvetsat team.

I det lilla biblioteket på Öppna Förskolan kan familjerna låna barnböcker på svenska och andra språk och det finns föräldrahyllor med böcker om barn. En viktig del av Anna-Karins arbete är hembesöken då hon går hem med en bokgåva till alla 2-åringar och 6-åringar i området. Vid besöken får hon också chans att prata med föräldrarna och uppmuntra dem att läsa för sitt barn.

- Jag har ett fantastiskt arbete. Roligt och uppskattat, berättar Anna-Karin.

Bröderna Shakiib, Shahaab och Maxamed och Abdulaahi kommer ofta till Öppna förskolan. ”Läs för oss Anna-Karin!”

Foto Anne-Marie Evers

HAR HAFT BETYDELSE

Anna-Karin och förskolläraren är anställda av skola/barnomsorg. Deras chef är Eivor Lundgren som är rektor på Norrbyskolan där bara fem av 300 elever är svenska:

– Innan det fanns en allmän förskola fick vi ofta barn till skolan som inte varit i någon omsorg alls. Efter förskoleklassen hade de fortfarande inte tillägnat sig språket, säger Eivor.

Både den allmänna förskolan och den Öppna Förskolan har haft stor betydelse:

– Här på Öppna förskolan får barnen en språkutveckling och föräldrarna får en medvetenhet om språkets betydelse. Vi märker att barnen har ett bättre språk nu, att det har effekt, säger Eivor Lundgren.

Mats Brandt är ordförande (c) i Norrby kommunaldelsnämnd. För honom är integration och mångfald kommunalens viktigaste strategiska fråga. Han tror mycket på ett positivt samband mellan harmoniska föräldrar, barn som behärskar svenska – och föräldrar som är mer benägna att söka jobb och närma sig det svenska samhället.

– På Öppna Förskolan kan man stötta barn och familjer från i princip fosterstadiet upp till sex års ålder. Vi kan nå föräldrarna via barnen. Det är viktigt för integrationsprocessen, säger han.

HAR LÄRT SIG SVENSKA HÄR

Rooda Warsame kommer från Somalia. Hon har bott åtta år i Sverige, varav sju på Norrby. Hon har fem pojkar och kommer till Öppna Förskolan två eller tre gånger i veckan.

– Jag är så glad att Öppna Förskolan finns. Det är jättebra här. Barnen leker och Anna-Karin läser för dem.

Själv brukar Rooda hjälpa till med barnen och prata med personalen och de andra mammorna som kommer både från Sverige och många andra länder. Då pratar man svenska.

- Det är bara här som jag pratar svenska. Jag har lärt mig prata svenska på Öppna Förskolan, säger Rooda.

Hon lånar ofta från biblioteket här, både somaliska böcker och svenska böcker och kassetter.

NYA FAMILJECENTRALEN

I oktober 2005 ska Öppna Förskolan flytta in i en nyöppnad Familjecentral. Det är bara tvärs över gatan men det är ett stort steg för verksamheten och något man väntat på i flera år. Samarbetet breddas genom att även BVC flyttar dit. Lokalerna blir större och bättre - inte minst för biblioteket.

Familjecentralen sökte pengar från regionens kulturnämnd till en förstärkning och utveckling av kultur och bibliotek med mer media, kompetensutveckling, datorstöd, inredning e t c. Kulturnämnden beviljade bara 50 000 kronor till utvärdering och kompetensutveckling.

- Det är klart att vi blev besvikna, säger Anna-Karin.

Men hon tog nya tag och sökte pengar från Kulturrådet - som bidrog med 36 000 kr och lokala Fokusstiftelsen i Borås som bidrog med 50 000 kr.

- Pengarna från Regionen gav glans idé- och PR-mässigt. Det verkar som om bidragsgivare gärna samverkar, säger Anna-Karin.

UTVÄRDERING OCH REFLEKTION

Hela familjecentralverksamheten kommer att utvärderas av en extern utvärderare. Det är väldigt viktigt, menar rektor Eivor Lundström.

- God kvalitet är att vi följer upp verksamheten.

- Ett arbete som man inte reflekterar över har ingen hög status. Ingen frågar efter det och det kan gå hur som helst.

Förstärkningen med det regionala bidraget gör att just biblioteksdelen kommer att fokuseras mer i den samlade utvärderingen än den annars skulle ha gjort.

ANNE-MARIE EVERS

KONTAKPERSON:

Anna-Karin Albertsson. Tel: 033-35 83 06, e-post: anna-karin.albertsson@utb.boras.se

- INTEGRATION OCH MÅNGFALD -

Kungälv

PERIOD

1 aug. 2004–31 juli 2005

PROJEKT

Snitslad bana i mångfaldens bibliotek

HUVUDSAKLIGA MÅL

Skapa ett välkomnande bibliotek där alla ska kunna känna sig hemma. Utveckla biblioteket som mångkulturell arena.

MÅLGRUPP

I första hand personer som inte har svenska som första språk

PROJEKTINNEHÅLL

All utländsk facklitteratur har placerats i anslutning till den svenska inom samma ämnesområden. För att låntagarna ska hitta har den digitala guiden som

vägleder besökaren till bibliotekets medier översatts till arabiska, bosniska, och engelska. Guiden ligger på datorer i biblioteket och på internet.

KONTAKTPERSON

Projektledare Karin-Ida Ström.
Tel: 0303-23 82 36,
e-post: karin-ida.strom@kungalv.se

BIDRAG FRÅN REGIONEN

75.000 kr

NÅGRA VIKTIGA ERFARENHETER

Att lägga in språk med andra alfabet än det latinska blev ett pionjärbete för företaget Wagner Form och var krångligare än man först trott. Nu kan ytterligare 35 bibliotek, som har den svenska guiden, dra direkt nytta av erfarenheterna om de vill. Det har varit positivt med den referensgrupp med invandrarrepresentanter som bildats. Gruppen kommer att fortsätta arbeta

efter projektiden. Successivt räknar man också med att kunna utöka guiden med fler språk.

- Integration och mångfald -

PROJEKT

Barns väntan

HUVUDSAKLIGA MÅL

Genom biblioteks- och kulturaktiviteter ge barn och ungdomar som kommer ensam till Sverige som flyktingar, uppmärksamhet, glädje, kunskap, större trygghet och självkänsla. Bygga nätverk.

PROJEKTINNEHÅLL

Skapa rörliga bestånd med böcker film och musik från aktuella kultur- och språkområden. Erbjud aktiviteter och kultur i olika former. Producera

PROJEKTÄGANDE BIBLIOTEK/KOMMUN

Mölndal (biblioteket i Källered) i samarbete med biblioteken i Lilla Edet och på Orust.

PERIOD

1 febr. 2005-31 dec. 2005
Eventuell förlängning

MÅLGRUPP

Ensamta asylsökande barn och ungdomar som kommer till Migrationsverkets anläggning Sagåsen i Källered. Därifrån slussas de flesta vidare till boenden i Lilla Edet och på Orust. Målgruppen är liten, ca 23 personer sommaren 2005.

en utställning. Bred samverkan med Migrationsverket, frivilligkrafter, skolan, regionala kulturproducenter m fl. Första stora aktiviteten var ett kulturläger.

KONTAKTPERSON

Projektledare Lena Petersson, Källeredsbibliotek.

Tel: 031-99 70 73,

e-post: Lena.petersson@molndal.se

BIDRAG FRÅN REGIONEN

200 000 kronor till en halvtids projekt-samordnare dessutom ytterligare regionala bidrag till olika aktiviteter. 235 000 kronor från Kulturrådet och ca 13 000 kr från olika fonder.

NÅGRA VIKTIGA ERFARENHETER

Från början hade man bara pengar till projektsamordning, men projektet ligger uppenbarligen rätt i tiden och man har efter hand lyckats få mycket pengar. En del aktiviteter för de här barnen/ungdomarna pågick redan men projektet breddar och stärker samverkan och ger biblioteken en aktiv roll.

Integrationstanken har kommit mer i fokus än från början. Migrationsverkets personal har deltagit med stort engagemang. Projekttiden har upplevts som för kort. Läs mer om projektet i FRAMSIDAN nr 2 : 2005.

BRO-samarbete i Skaraborg

Från visioner till verklighet?

Elva kommunbibliotek i Skaraborg samarbetar i BRO-processen. Efter en utredning i BRO1 och en förstudie i BRO2 handlar det om hur man ska gå vidare med konkreta åtgärder som märks ute på biblioteken. Gemensamt lånekort är på gång, men också planer på att vidareutveckla en gemensam biblioteksvision och skapa "Omvärldsbibliotek Skaraborg"

Genom åren har de skaraborgska kommunerna snarare konkurrerat än samarbetat. Men då den nya storregionen bildades hände något. Skaraborg riskerade att hamna i gemensamt bakvatten i förhållande till göteborgsregionen. Samtidigt blev ekonomin sämre och befolkningen minskade i många av kommunerna. Man behövde spara pengar och bli effektivare för att kunna utveckla verksamheten. Nu insåg kommunerna värdet av bred samverkan på ett helt annat sätt. Nio kommuner bildade först "Mellansjö" och sedan, i december 2003, bildade alla femton kommunerna föreningen "Skaraborgssamverkan".

BIBLIOTEKSSAMARBETE UTREDS

Bibliotekssamarbete började diskuteras redan under mellansjötiden och idag är BRO-projektet (Bibliotek i R-området) en del av Skaraborgssamverkan. Av de femton kommunbiblioteken i Skaraborg ingår elva i BRO. Det är Falköping, Gullspång, Götene, Hjo, Karlsborg, Mariestad, Skara, Skövde, Tibro, Tidaholm och Töreboda. Även Högskolebiblioteket i Skövde ingår i samarbetet.

BRO1 inleddes i februari 2004 när Per Falk tillträdde som projektledare på halvtid. BRO1 finansierades av kommuncheferna i Mellansjö, Finansdepartementet och biblioteken själva. Uppdraget var att utreda hur biblioteken skulle kunna klara framtida service och verksamhetsutveckling genom samverkan.

– Kommuncheferna prioriterade BRO därför att det var en process som redan var igång och där det fanns goda förutsättningar att relativt snabbt se resultat, säger Tommy Sandberg, samordnare på Skaraborgssamverkan.

EN VISION FÖR BRO-BIBLIOTEKEN

Inom BRO1 fick Per Falk tidigt bibliotekens uppdrag att utöver samverkan också föreslå en gemensam vision för BRO-biblioteken. Det blev en vision liknande den i Bryggan-projektet i Karlsborg och Gullspång där Per Falk tidigare varit projektledare:

”Biblioteken försvarar och stärker sin ställning som kulturinstitution och erövrar en stark position inom utveckling och lärande”.

Visionen utgår från att biblioteken redan har en stark ställning som kulturinstitution men skulle kunna spela en större roll för lokal utveckling och (vuxnas) lärande.

BIBLIOTEK ÄR KUL

I oktober 2004 lämnade Per Falk flera förslag till samverkan i rapporten ”Bibliotek är kul: bibliotek är kultur, utveckling och lärande”.

- gemensam webbsida
- arbetsgemenskaper – 2-4 bibliotek kan samverka om tjänster som till exempel webbredaktör, barnbibliotekarie, utvecklingsbibliotekarie e t c.
- Gemensamt lånekort – alla biblioteken inom området accepterar varandras lånekort.
- Inköp – fyra bibliotek har gjort en gemensam medieupphandling. Föreslås att den följs upp och att fler bibliotek ansluter sig senare.

BRO-förbindelse

Foto Dirk Beyer

Det förslag som kommit längst är det gemensamma lånekortet som man räknar med ska kunna införas i december 2005. En gemensam webb-sida har diskuterats utan att något konkret förslag formulerats. Personalsamverkan har diskuterats minst – och det är kanske den svåraste frågan.

Av den gemensamma visionen, "bibliotek för utveckling och lärande" blev ett nytt projekt; Fyren BRO2 - som fick 200 000 kr av Regionens kulturnämnd. Framst har det varit en förstudie för att inventera bibliotekens nuvarande resurser för utveckling och (vuxnas) lärande och att utforma kursen "Omvärld, informationsförsörjning, lokal utveckling" på Högskolan i Skövde. Kursen börjar hösten 2005 och vänder sig inte bara till bibliotekspersonal utan även informatörer, näringslivssekreterare m fl.

TVÅ SPÅR

Man kan se att det finns två spår i BRO. "**Samverkansspåret**" som handlar om hur man kan samarbeta konkret och praktiskt. "**Utvecklingsspåret**" handlar om den gemensamma visionen om bibliotek som spelar större roll för lokal utveckling och lärande i sina kommuner.

– Det finns ingen motsättning mellan de två spåren, säger Per Falk.

– Ska biblioteken klara att utvecklas så krävs det ett samarbete, det är särskilt viktigt för små bibliotek.

Det finns en bred enighet bland BRO-biblioteken om värdet av samverkan och i en enkät svarar ganska många personer (fem av tretton) att de tycker samverkan är det viktigaste målet. En del är otåliga och vill se snabbare resultat:

– Vi måste bli mer konkreta och flytta fram våra positioner genom samverkan. Visst har det ett värde att vi diskuterat policyfrågor. Men risken är att man formulerar sig i svepande ordalag och ingen är så engagerad att man är beredd att omsätta det i praktiken, säger Ove Jansson, bibliotekschef i Tidaholm.

Gunilla Broberg, kultur- och fritidschef i Mariestad som sitter i BRO:s styrgrupp, har en annan uppfattning.

– BRO har fört biblioteken närmare varandra och tvingat oss att tänka övergripande och strategiskt och det har varit bra. Utan en övergripande strategi blir det inget praktiskt resultat, säger hon.

BRO3

I september 2005 ungefär samtidigt som BRO2 avslutas, samlades arbetsgruppen i Mariestad för att diskutera en fortsättning i ett BRO3-projekt. Per Falk lade fram ett förslag där målet är att skapa "Omvärldsbibliotek Skaraborg". Biblioteken

ska bli centra för omvärldsorientering, med avdelningar för utveckling och lärande och med en särskild ansvarig bibliotekarie på alla bibliotek senast 2007. Omvärldsavdelningen vänder sig till byalagssekreteraren, näringslivsutvecklaren, nyföretagaren, kommunpolitiker och andra liknande aktörer.

BRO3 handlar om att föra både den gemensamma visionen och samverkansspåret vidare. Även möjligheten till samverkan med Högskolans bibliotek poängteras. Pengar för projektledning ska sökas från Tillväxt Skaraborg.

Efter diskussion på mötet fick biblioteken några veckor på sig att reagera på förslaget. Att enas om en gemensam ansökan blir samtidigt en avstämning i BRO, ett sätt att bekräfta att alla biblioteken är med på noterna och har samma bild av målen.

ANNE-MARIE EVERS

LÄS MER:

BRO:s nyhetsbrev, rapporten "Bibliotek är kul" m m på <http://www.his.se/bib/bro>

KONTAKTPERSON:

Per Falk. Tel: 0501-620 79, e-post: per.falk@vgregion.se

- Infrastruktur för Lärande -

PROJEKTÄGANDE BIBLIOTEK/KOMMUN

Orust

PERIOD

1 sept. 2004 - 31 aug. 2006

PROJEKT

Julen

HUVUDSAKLIGA MÅL

Fortsätta utveckla biblioteket som arena för vuxnas lärande, dokumentera och tillsammans med Regionbiblioteket sprida erfarenheterna till andra.

MÅLGRUPP

Både de studerande på Orust och andra kommuner som är intresserade av att utveckla samarbetet mellan bibliotek och Lärcentrum.

PROJEKTINNEHÅLL

På Orust ligger Lärcentrum i biblioteket och samarbetet är omfattande. Förhoppningen är att någon ska skriva en magisteruppsats om verksamheten. Den egna personalen ska också få

mer fortbildning. Under 2005 byggs bibliotekshuset ut för att bli en rymligare studie- och samlingslokal, konsthall/samlingslokal etc. En konferens planeras till våren 2006.

KONTAKTPERSON

Studiebibliotekarie Eva Rengman,
tel: 0304-343 72, e-post: eva.rengman@orust.se
Bibliotekschef Lars Jacobsson
tel: 0304-342 53, e-post: Lars.jacobsson@orust.se

BIDRAG FRÅN REGIONEN

100.000 kr

NÅGRA VIKTIGA ERFARENHETER

På Orust är Lärcentrum och bibliotek så väl integrerade att studenterna betraktar dem som ett och samma! Erfarenheter på Orust - en liten kommun med knappa resurser - bör andra kunna dra nytta av. Projektet skapar egentligen

inget nytt utan höjer kvaliteten och ökar reflektionen i det man redan gör. Projektet pågår i två år och mycket av erfarenhetsspridningen återstår ännu. Läs mer i FRAMSTEGET nr 12.

- Infrastruktur för Lärande -

PROJEKTÄGANDE BIBLIOTEK/KOMMUN

Tidaholm

PERIOD

1 sept. 2004 - 30 juni 2005

PROJEKT

Studiemäklaren

HUVUDSAKLIGA MÅL

Förbättra Tidaholmarnas möjligheter att ta sig in i det nya kunskapssamhället genom att marknadsföra utbildningar på lokal, regional och nationell nivå. Utveckla biblioteket som studiemiljö.

MÅLGRUPP

Större delen av den vuxna befolkningen i Tidaholm, d v s alla som kan ha intresse av studier.

PROJEKTINNEHÅLL

Ett samarbetsprojekt mellan biblioteket och vuxenutbildningens aktörer d v s KompetensCentrum, Studieförbundet Vuxenskolan, ABF och Hellidens Folkhögskola. En studiemäklare på biblioteket har bland annat gjort en

gemensam folder med det lokala studentbudgetet, hon har gjort en studiehylla i biblioteket och en studerandeguide på nätet. Studiemäklaren har också varit ute i olika sammanhang och informerat om möjligheter till studier.

KONTAKTPERSON

Bibliotekschef Ove Jansson.
Tel: 0502-606 185,
e-post: ove.jansson@tidaholm.se

BIDRAG FRÅN REGIONEN

140.000 kr

NÅGRA VIKTIGA ERFARENHETER

Det har varit turbulens med omorganisationer, lokalbyten etc hos både studieförbundet och KompetensCentrum och engagemanget i projektet har varit ojämt. Begreppet "studiemäklare" ledde tankarna till studievägledning. Eftersom det redan fanns en studievägledare på

KompetensCentrum blev det inledningsvis en komplikation och gränserna behövde tydliggöras. KompetensCentrum finns numera i samma hus som biblioteket och det är framför allt med dem, som det finns förutsättningar och förhoppningar om utökat samarbete. Läs mer i FRAMSTEGET nr 12.

- Infrastruktur för Lärande -

PROJEKTÄGANDE BIBLIOTEK/KOMMUN

Borås Stadsbibliotek och
Viskadalens Folkhögskola

PROJEKT

Öppen folkhögskola
- ökad Lust till Lärande

PERIOD

1 juni 2004 - 30 sept. 2004

HUVUDSAKLIGA MÅL

Göra en förstudie för att hitta
samarbetsformer mellan folk-
högskola och bibliotek

MÅLGRUPP

De med lägst utbildning som saknar
motivation att själva söka sig till
traditionella utbildningsanordnare.

PROJEKTINNEHÅLL

Förstudien visade att det finns
förutsättningar och behov av en Öppen
folkhögskola på bibliotek. Där ska
bibliotekarier och folkhögskolelärare
samarbeta och de som deltar i
undervisningen ska kunna göra det
i egen takt utan att behöva vara

inskrivna, ha en viss närvaro eller
betala avgift. I förstudien medverkade
Fristad folkhögskola, Viskadalens
folkhögskola, Borås Stadsbibliotek,
Fristad kommunbibliotek och
Regionbiblioteket.

KONTAKTPERSON

Bibliotekschef Britt-Inger Lindqvist.
Tel: 033-35 76 18,
e-post: britt-inger.lindqvist@boras.se

BIDRAG FRÅN REGIONEN

50.000 kr

NÅGRA VIKTIGA ERFARENHETER

Med förstudien som grund sökte
Borås Stadsbibliotek och Viskadalens
Folkhögskola pengar till den
Öppna folkhögskolans första år.
Kulturnämnden avsåg ansökan och
menade att verksamheten borde kunna

drivas med ordinarie resurser. Avslaget
blev givetvis blev en besvikelse för de
inblandade, men man har inte gett upp
utan försöker hitta andra lösningar på
sikt. Läs mer i FRAMSTEGET nr 12.

... och sen då?

Samtal om biblioteksutveckling

Fyrarna var ett nytt sätt för Kulturnämnden att stötta lokala biblioteksprojekt. Kommer Fyrarna att få en fortsättning med möjlighet till nya projekt?

Frågan går inte att få något entydigt svar på idag. Men att det behövs förändringar på biblioteken i regionen – det är kulturnämndens ordförande Lars Nordström (fp) och Regionbibliotekets chef Lena Skoglund överens om.

– Biblioteken är så inriktade på utlån av böcker, säger Lars Nordström.

– Bokutlåningen behöver kompletteras med utlån av andra medier, med ny teknik och med aktiviteter som har med upplevelser att göra, fortsätter Lars.

För honom är bibliotekens breddning mot andra kulturformer viktig, i synnerhet musik och film.

– Varför inte ha en filmsal i biblioteket?

Lars menar att biblioteken av tradition är duktiga på att samarbeta med skolan, men ovana vid samarbete med kulturarbetare och kulturinstitutioner.

– Ändå är det ju biblioteken som bär upp ett bräckligt kulturliv i de små kommunerna, säger Lars Nordström:

Lena Skoglund håller med:

– Som enda lagstadgade kulturinstitution, ofta den enda kulturinstitutionen i små kommuner, har man ett särskilt ansvar för att utvidga sin roll.

– Den digitala tekniken öppnar också så många nya möjligheter även för det lilla biblioteket. Vi måste hämta nya idéer genom att studera unga människors medievanor och inte bygga bibliotek för medelålders, säger Lena.

När det gäller den digitala tekniken framhåller hon en annan fråga som hon tycker är central för biblioteken idag; att se till att de digitala klyftorna inte ökar ytterligare mellan de som har möjlighet att agera i det nya informationssamhället och de som inte har det.

– Vi vet att de digitala klyftorna ökar mellan unga och äldre, mellan de som har

jobb och de som inte har det, mellan de som får utbildning och de som inte får det. Hur kan biblioteken ställa om för att stötta de som stängs ute?

KONSERVATIV PERSONAL

Bibliotekariekåren är både bibliotekens styrka och svaghet, menar Lars Nordström.

– Det finns mycket kompetent personal på biblioteken. De sköter det, som de upplever som sin uppgift, mycket bra, säger han.

– Men det finns också en konservatism. Professionalism och konservatism hänger tyvärr ofta ihop och om inte chefer och politiker säger något annat så tror man att man gör rätt saker, säger Lars.

Lena Skoglund berättar att på IFLA-konferensen i Oslo nyligen, sa IFLAs president, Alex Byrne, att han såg som sin främsta uppgift att förhindra att bibliotek blir muséer över gamla rutiner.

– Det är intressant att man numera inte ser på bibliotek i Danmark, England eller Nordamerika när man vill hämta goda exempel utan man går till Sydostasien, till Singapore och andra ställen där man inte haft några bibliotek tidigare utan kunnat starta från början, säger Lena.

Kulturnämndens ordförande Lars Nordström (fp) och Regionbibliotekets chef Lena Skoglund. Fyrprojekten ger dem anledning att diskutera utvecklingsfrågor.

Foto Finn Hensner

Att sprida goda exempel, "best practice", är en av grundtankarna bakom FYRARNA.

– Inom näringslivet är det självklart att man studerar "best practice" och kopierar det som andra gör bättre och billigare, men det är inte lika självklart för biblioteken. Där planerar man ofta innanför den egna gårdsgården, menar Lena Skoglund

HUR KAN DÅ REGIONEN STÖTTA BIBLIOTEKSUTVECKLINGEN I VÄSTRA GÖTALAND?

– Regionbiblioteket har vårt uppdrag att vara konsult och rådgivare, att entusiasmera och vara en aktör i ett utvecklingsarbete, säger Lars Nordström.

Lena Skoglund tycker att det är särskilt viktigt för Regionbiblioteket att stötta de små biblioteken.

– I små kommuner är bibliotekens breda roll som mötesplats för kultur, information och utbildning särskilt viktig – samtidigt som resurserna är små – ja, kanske så små att man inte ens har tid att skriva en ansökan, säger Lena.

OCH PROJEKTMEDEL DÅ?

Lars Nordström ger inga bestämda besked om fortsatta projektmedel. Kulturnämnden vill se resultaten av Fyr-projekten. Samtidigt berättar han att nämnden strävar efter att ha mer rörliga pengar till projekt år 2006. Man skriver upp anslagen mindre än vanligt till de regionala kulturinstitutionerna, som t ex Operan, museerna och Regionbiblioteket, (med 2 procent istället för 3,7 procent som gäller för många andra regionala verksamheter). I första hand är de förstärkta projektmedlen avsedda för det fria kulturlivet. Men även institutionerna ska kunna söka.

– Jag är väl medveten om att det fria kulturlivet finns främst i de stora kommunerna. I små kommuner kan man mycket väl tänka sig att biblioteken kan söka projektmedlen, säger Lars Nordström.

ANNE-MARIE EVERS

Att hämta idéer och erfarenheter från andra och sedan använda dem på sitt eget sätt – det är ett utmärkt sätt att utveckla biblioteksverksamhet. I det här numret av FRAMSTEGET beskrivs innehåll och erfarenhet i FYRARNA – tio olika utvecklingsprojekt vid bibliotek i Västra Götaland. Alla har fått ekonomiskt stöd från Regionens Kulturnämnd som aldrig tidigare satsat så brett på folkbiblioteken. Regionbibliotekets Anne-Marie Evers har följt projekten på nära håll.

FRAMSTEGET ÄR EN skriftserie som utges av Regionbibliotek Västra Götaland. Varje nummer har ett tema eller tar upp ett speciellt område inom biblioteksverksamheten.